

עין משפט ונר מצוה

קסז א ב מיי פ"ז מהל' מעשה הקרבני' הלכה יא:

קכח ג מיי פ"א מהל' פרה אדומה הל"ט:

קכט ד מיי פ"ט מהל' רוצח הל"ג:

שיטה מקובצת

א לפטור תורתו של פ'. ג"כ עי' תוס' ערכין (דף ד ע"ב): **ב** ובי מתני באליל וכבש: **ג** לגבי נסכים מתנה: **ד** וכוין דאיחייב בכולהו מ' נתי נמי דלאו: **ה** וע"כ יביא מ' חלות כשרות: **ו** ואיהו נמי לא קביל עליה למפטריה: **ז** והתם משמע דחמץ נוקשה הו' היינו כחלתל: **ח** ולא הו' האי ק"ו אלא כמו:

רבינו גרשום

הרי עלי לחמי תודה מן החמץ כי: שאור דבאן אילמא דר' מאיר כי מאי ר' מאיר ומאי ר' יהודה דתנן שאור ישרף והאוכלו פטור סידוק ישרף והאוכלו חייב (מתיה) [כתרא איזהו שאור ואיזהו סידוק שאור כקרני חגבים סידוק שנעטרבו סדקיו זה בזה דברי ר' יהודה ר' מאיר אומר זה וזה האוכלו חייב (מתיה) [כתרא אלא איזהו שאור כל שהכספו פטור כאדם שעמדו שערותיו והכי קא מיבעי' ליה שאור דמאן אילימ' דר' מאיר לר' יהודה מצה מעליא הוא ועכשיו יש לו מצה יביא חמץ שרינו להביא ארבעים חלות עשר חמץ ועשר מצה עשר רקיקין ועשר רביבין חלות היו (רקיקין) בלולות בשמן רקיקין כמין כי יונת זה היא כי יונת כמו גם: אי דר' יהודה לר' מאיר חמץ מעליא הוא. דקא חזיקן שאור דפטור ר' יהודה סבירא ליה דר' מאיר דזה וזה חייב כרת אי דר' מאיר לר' מאיר **ה** (מה שברעת לר' מאיר חמץ וחייב בפסת לר' יהודה מצה מעליא ולא צריך להביא עשר ממצה) מדלקי עליה חמץ (מדלקי עליה) וכו' (כהלכתא) ונבהך הילכתא) גופא בסמ' פסחים מצינו למיחוי דלקי עליה על שיאור דר' מאיר לר' מאיר: מה היה אלא דר' יהודה לר' (יהודה) (מאיר) חמץ הוא כלומר מה שחשוב לר' יהודה מצה לר' מאיר הוי חמץ ולא צריך להביא אלא מצה (איני) הא לא ידע האי גברא אי מצה היא אי חמץ היא כלומר שספקי לו:

^[א] נראה דמתיבת מה עד מינות עשר ממנה אין כלן מקומות רק שיק' לעיל אחר מינות מנה מעליא הוא.

כג:

דאמר מייתי ומתני.

הקשה ריב"א צשלמא נסכים יכול להציא שיעור נסכי איל ולהתנות שאם הוא כבש שיחא המותר

לנדבה כרבי עקיבא דאמר בפרק כל המדיר ^(וצמח דף 65:) המתנדב

יין מנסכו לספלים **ו** ואפילו לרבי טרפון דאמר לאשים משמע דלא פליגי אלא צאומר הרי עלי יין סתם ולא פירש לנסכים אבל אם פירש מודה דאילי לספלים אבל צמנחה היכי מתני הא אין צלילתן שזה דשל כבש צלילתו רכה שלג לוגין לעשרון ושל איל צלילתו עצה שני לוגין לעשרון ומנן פ"ק דמנחות ^(דף יא.)

ריצה שמנה או שמסר פסולה ומנן נמי **ז** אין מערבין מנחת כבשים בשל אילים ופירם וכי תימנא דמייתי שיעור מנחת כבש ככלי אחד ושיעור מנחת איל ככלי אחד ומתנה שהאחד מהן יהיה נדבה אי אפשר לעשות כן דמנחת נדבה נקמלמל ומנחת נסכים כולה כליל כדמתיב צדקיא בפרק אלו מנחות ^(דף עד:) ומתוך ריב"א דודאי כשמתנדב מנחה סתם או היא נקמלמל אבל אם מפרש מנחת נסכים הויא כולה כליל ואמרין **י** מתנדב אדם מנחת נסכים בכל יום והשתא יכול להתנות עפ"י: **יא** שאור דר"מ לרבי יהודה מצה מעלייתא היא. וא"ת והא צפרק אלו עוברין (פסחים דף מג.) תניא שיאור ישרף ונתנו לפני כלבו ומפרש התם דהיינו שיאור דר"מ לרבי יהודה משמע דאסור צאכילה וי"ל דמדדנבן בעלמא אסור דמדשרי ליטנו לפני כלבו שמע מינה דהוי מנה מעלייתא: **יבא** דר"מ לר"מ דהילמא מדרבקי עליה חמץ הוא. וא"ת והילמא שאני לענין פסח דרבייה קרא בפרק אלו עוברין ^(שם דף מג.) מדמתיב כל וכי תימנא ינלף חמץ דתודה מחמץ דפסח דלמא מחמץ גמור דחייב כרת

גמרין אבל האי דלא חשיב חמץ גמור לענין פסח לא חשיב חמץ לענין תודה מיהו מזינו לפרש דהכי קאמר דפשיטא דלא יחא משום מנה לענין מנה ילפינן תודה מפסח אבל קשה דכריש כל המנחות צאות מנה ^(מנחות ג.) קאמר ורימנא לא תאפה חמץ אלא שיאור וקאמר שיאור דמאן כו' ואי דר"מ לרבי מאיר מדלקי עליה חמץ הוא ומאי קושיא גבי פסח הוא דחשיב חמץ דרבייה קרא וגרסא דיש שום יתור **יג** (כתבוצ) צתודה וצמנחות דחמץ נוקשה חשיב חמץ גבייהו והא דמשמע ההסמ' דלכוילי עלמא אין מחמלינן צמנץ נוקשה גבי תודה דקאמר אין מחמלינן צתפוחים והתם משמע דחמץ נוקשה הוי **יד** ^(גבי תודה) היינו לכתחלה דכשצא לחמץ שמי הלחם וחלות תודה מזה לעשות צמנץ גמור: **ידהא** פרה בשרה בעריפה מק". והוא הדין דה"מ למספר הכי **יז** אלא חולין וקדשים אבל נקט פרה ועגלה ששניהם ענין אחד דשניהם קדשים הנשחטים צחון ודמו אהדדי ליפסל בעול וכמה דברים וא"ת למה לי הנך מיעוטי למעוטי פרה מעריפה ועגלה משחיטה נימא כיון דאיכא למעבד ק"ו הכי ואיכא למעבד ק"ו איפכא כדעביד בסמוך כל חד וחד מיקום אדוכתיה כדאמרין צפ"צ דצוחים ^(דף יז:) גבי ותותר אנינות אכל כהן הדיוט בקרבן צבור מק"ו וי"ל דהתם כל ק"ו סותר את חצירו לגמרי צתחלה אומר ותותר אנינות אכל כהן הדיוט בקרבן ציבור מק"ו דכהן גדול שהותר אנינות אפילו בקרבן יחיד ואח"כ עושה ק"ו להפך דלא תותר אנינות אכל כהן גדול בקרבן יחיד מק"ו וכן אחריו דהתם להכי קאמר כיון דאיכא למימר הכי ואיכא למימר הכי כל חד וחד מיקום אדוכתיה אבל הכא גבי פרה ועגלה צאא ליתן את האמור של זה צזה ולא הוי **יח** ק"ו אלא כמו מה מזינו לא שייך למימר הכי דאי לאו מיעוט הייתי לומד זה מזה צמה מזינו ואי הוה עביד ק"ו לא תותר פרה בשחיטה או הוי כהניא דצוחים וכן **יט** תהא אשה יואלח צחלניה מק"ו או יצמה צגט מק"ו הוי כמו מה מזינו וא"ת מה לעגלה שכן אינה מנוהרת וכמה חומרות יש צמו מה שאין צוה וי"ל דלא עביד ק"ו מכח

עגלה ופרה אלא מכח שחיטה ועריפה ומה שחיטה שאינה מכשרת בעגלה מכשרת בפרה כו' אבל קשה דא"כ ק"ו גמור הוא ולא מה מזינו דשחיטה מעריפה ליכא למילף צמה מזינו אלא מק"ו א"כ נימא כל חד וחד מיקום אדוכתיה וי"ל דבכל מקום דעבד ק"ו הכי והכי כגון הכא ולקמן ^(ד' סה.) גבי אויר כלי חרס וגבי כהנים ולוים וצפ"צ דצבא קמא ^(ד' סה:) גבי ותהא שן ורגל חייבין צרה"ר מק"ו והדר קאמר לא תהא שן ורגל חייבין צרשות הניחא אלא חצי נוק כריך לומר דיש שום סברה או קולא או חומרא לעשות ק"ו אחד יותר מאחר וכיון שהיינו עושין ק"ו אחד אכטריך קרא למעוטי מעתה היינו עושין ק"ו להפך: **פה** שחיא בשרה בשחיטה. אין ללמוד צענין זה מק"ו שמהא פרה כשרה צמליקה מק"ו מעוף שלא הוכשר בשחיטה הוכשר צמליקה דהא לקמן צריש השוחט ^(ד' סז:) דרשינן ראשו של זה ממול עורף ולא ראשו של אחר ואין ללמוד צעוף שיוכשר בשחיטה מק"ו דצהמה שלא הוכשר צמליקה דלמאן דיליף רוב שנים מהלכה אין דנין ק"ו וצנין אב מהלכה דמתנן צמיו צב' כהן גדול ^(דף יז:) וי"ל דכיון דאיכא מיעוטי בפרה ועגלה לענין שחיטה מעריפה מו לא מצי למילף עוף צצהמה וצהמה מעוף לענין שחיטה ומליקה דאיכא למימר עריפה מוכיח שאינה כשרה צפרה וכשרה בעגלה ואפ"ה אין שחיטה כשרה צה אף אני אציא מליקה וכן איפכא:

הכל שוחטין פרק ראשון חולין

מייסי ומסני. דסצירה ליה ספק הוא והכא קא מציעא לן אליבא

דבר פדא צמאי מסתפק ומאי מתני ואו לאיל דריש ליה לדרשא אחריונא צמנחות בפרק שמי מדות ^(דף 65:) וקא מיציעא לן הכא מאי מתני מי

פשיטא ליה לצר פדא דלאו צריה הוא אלא ספק איל ספק כבש הוא

וכי מתני צאיל וכבש הוא דמתני אי איל הוא ליהוי כוליה ידידיה ואי כבש הוא עשרון סולת **א** רביעית היין ליהוי ידידיה ואיןך לנדבה אבל צצריה לא כריך לאתנויי ולמימר אי צצריה הוא ואינו ראוי לנסכים ליהוי כולוהו לנדבה וגבי צעיין דלעיל כיון דודאי לאו צריה הוא יואל ידי נדרו ממ"נ דהא או כבש או איל הוא והוא נדר צאיה שירצה: או דלמא צצריה נמי. מספקא ליה לצר פדא דלמא צריה הוא וגבי נסכים מייתי ומתני דאי צריה הוא ליהוי כולוהו נדבה וגבי צעיין נמי לא נפיק דללמא לאו איל ולאו כבש הוא: תודה טעונה מ' חלות שלשים של מנה וי' של חמץ: **מן החמץ או מן המנא**. י' חלות מאיה מין שארצה ולקמן צעי היכי מייתי י' חלות לחודייהו: **שיאור**. שיאא מכלל מנה ולכלל חמץ לא צא: ר"מ ורבי יהודה פליגי צאלו עוברין ^(פסחים מח:) לר"מ הוי שיאור צהכספת פנים ואפילו אין שם סדק ואם נסדק אפי' כקרני חגבים מיקרי סידוק וחיוב כרת ושיאור צהכספת פנים אמרינן צריש אלו עוברין ^{(סע'} דר"מ חייב מלקות ורבי יהודה אית ליה תרי קולי חדא דהכספו פניו אפילו שיאור לא מיקרי וכקרני חגבים הוא דמקרי שיאור ועוד קוללא אחריתי דצהא דקרי ליה ר' יהודה שיאור לא מחייב עליה מלקות: **שיאור דמאן** אי שיאור דר"מ. דהכספו פניו: לרבי יהודה. כלומר וקא מיציעא לן אליבא

דרבי יהודה אי נפיק צהאי שיאור אי לא הא דואי לרבי יהודה מנה מעליא הוא ונפיק משום מנה: אי שיאור דרבי יהודה. דקרני חגבים ומיצעי לן אליבא דרבי מאיר הא דואי לרבי מאיר יאא ידי נדרו ונפיק משום חמץ: ואי דר"מ. דהכספו פניו וקא מיציעא לן אליבא דר"מ: **מדלקי עליה**. דאמרין התם האוכלו צמ': **חמץ הוא**. ואע"ג דכרת לא מחייב משום דלאו חמץ הראוי לאכילה הוא מיהו חמץ נוקשה מיקרי מדקא מחייב עליה מלקות ולענין נדר יאא ידי נדרו שהרי הציא חמץ: אלא דרבי יהודה. דקרני חגבים ומציעא לן אליבא דרבי יהודה דאמר צשיאור ידידיה ישרף אלמא יש צו צד חמץ וקאמר האוכלו פטור אלמא לאו דואי חמץ הוא והויא התרתא ספק: **מאי ספק** הוי ונפיק **ממה נפשך** או דלמא צריה הויא ולא נפיק: ה"ג והא א"ר הונא האומר הרי עלי לחמי סודה מציא סודה ולחמה. דאדם יודע דאין לחם צלא תודה וכיון דאיחייב צכולוהו נהי נמי דלאו צריה הוא היכי נפיק: הא לא ידע אי **חמץ אייסי**. דלוסיף עליה ולייתי מנה אי מנה היא דלייתי חמץ ועל כרחו יציא וסחלות כשרים וצבן יואא ידי נדרו שהרי הציא עשר שגזר וגם הוסיף עלייהו: לא צריכא דאמר הרי עלי י' חלות לפטור חודתו של פלוני דלא מחייב עליה צכולוהו מ': **סוף סוף**. כיון דאמר לפטור לא נפיק עד דפטור ליה לההוא פלוני מיי חלות והאי לא מצי פטר ליה צהאי שיאור דלא ידע ההוא פלוני מאי אייתי האין דלוסיף עלייהו: לא צריכא דלא **אמר לפטור**. אלא הרי עלי י' חלות לתודתו של פלוני דכיון דאמר לתודתו של פלוני לא איחייב ליה צתודה ולחמה אלא צעשר והא דואי פשיטא לן דההוא פלוני לא מיפטור צהאי שיאור ואיהו נמי לא וימקבל עליה למפטריה אלא לאחוייניהו צעלמא וכצבור שיוכלו ליקרצ עס המנאה של חצירו: **מיפק גברא ידי נדרו נפיק**. ויפדו ויפלו דמיהא לנדבה לתודה אחרת או לא נפיק מיקו: **ומה עגלה שלא הוכשרה בשחיטה**. כדיליף לקמן ^(דף סד:) ושחט

עגלה ופרה אלא מכח שחיטה שאינה מכשרת בעגלה מכשרת בפרה כו' אבל קשה דא"כ ק"ו גמור הוא ולא מה מזינו דשחיטה מעריפה ליכא למילף צמה מזינו אלא מק"ו א"כ נימא כל חד וחד מיקום אדוכתיה וי"ל דבכל מקום דעבד ק"ו הכי והכי כגון הכא ולקמן ^(ד' סה.) גבי אויר כלי חרס וגבי כהנים ולוים וצפ"צ דצבא קמא ^(ד' סה:) גבי ותהא שן ורגל חייבין צרה"ר מק"ו והדר קאמר לא תהא שן ורגל חייבין צרשות הניחא אלא חצי נוק כריך לומר דיש שום סברה או קולא או חומרא לעשות ק"ו אחד יותר מאחר וכיון שהיינו עושין ק"ו אחד אכטריך קרא למעוטי מעתה היינו עושין ק"ו להפך: **פה** שחיא בשרה בשחיטה. אין ללמוד צענין זה מק"ו שמהא פרה כשרה צמליקה מק"ו מעוף שלא הוכשר בשחיטה הוכשר צמליקה דהא לקמן צריש השוחט ^(ד' סז:) דרשינן ראשו של זה ממול עורף ולא ראשו של אחר ואין ללמוד צעוף שיוכשר בשחיטה מק"ו דצהמה שלא הוכשר צמליקה דלמאן דיליף רוב שנים מהלכה אין דנין ק"ו וצנין אב מהלכה דמתנן צמיו צב' כהן גדול ^(דף יז:) וי"ל דכיון דאיכא מיעוטי בפרה ועגלה לענין שחיטה מעריפה מו לא מצי למילף עוף צצהמה וצהמה מעוף לענין שחיטה ומליקה דאיכא למימר עריפה מוכיח שאינה כשרה צפרה וכשרה בעגלה ואפ"ה אין שחיטה כשרה צה אף אני אציא מליקה וכן איפכא:

אִמֶר

מסורת הש"ס

א [מנחות גג. ומוכר עוד פסחים מג. מח:]. **ב** [כריתות כה. ע"ש]. **ג** [בס"א: המ', ד] נעי' מוס' מנחות 6א: ד"ה דמייתי וכו' ועיי' סוגיא דוצחים 6א: ולי"ע, **ד** [מנחות פט:]. **ה** [וצחים פד. מנחות קד: קא.]. **ו** [וע"ע מוס' מנחות 6א: ד"ה דמייתי]. **ז** רש"ל מ"ו, **ט** [מנחות 7ד.]. **י** ר"מ מ"ו, **יב** גי' ר"מ אבג, **יג** [קדושין יד.]. **יד** [וע"ע מוס' וצחים טז: ד"ה כל מדא]. **טז** עיי' רש"א ור"מ שכתבו שמחל' עד סוף הדיבור הוא גליון.

הגהות הב"ח

א רש"י ד"ה מייתי וכו' עשרון סולת ורביעית הדין ליהוי: